

Кисельова Ю.І., студент юридично-психологічного факультету НАВС *Науковий керівник*: Букач В.В., кандидат юридичних наук, доцент

Механізм захисту прав людини у Європейському Союзі

Початок ХХІ століття можна охарактеризувати, як новий якісний початок доби захисту прав людини і громадянина. У всій своїй багатоманітності та неповторності, світ цінний перш за все - людиною. В більшості конституцій країн світу, людина та її права визнаються найбільш важливими. Саме це зумовило розвиток пріоритету захисту прав людини в сучасних міжнародних організаціях та об'єднаннях.

Сьогодні функціонують: ООН, Рада Європи, Європейський Союз (надалі - ЄС), Європейський Суд по правам людини, організації які в межах своєї компетенції забезпечують дотримання та не порушення прав людини і громадянина. Найбільш ефективні процедури захисту прав людини вироблені у межах європейського правового простору.

Розглядаючи дану тему на загальнодержавному рівні, питання функціонування в умовах сучасних викликів, загроз правам людини та громадянина, через призму досвіду ЄС є актуальним і доречним.

Характерною рисою інституційного механізму Євросоюзу є те, що кожен елемент (орган) цього інституту тією чи іншою мірою приділяє увагу питанням захисту прав людини.

Рада ЄС - це головний інститут Євросоюзу, на який покладено прийняття рішень, зокрема у сфері прав людини. Рада має повноваження вживати заходів проти держави-члена, яка порушує принцип поваги прав людини.

Щодо Європарламенту, то він бере участь у розробці, імплементації та наданні оцінки ефективності заходів ЄС у галузі прав людини. У рамках Європарламенту діє Підкомітет з прав людини, який є центром обговорення широкого кола питань прав людини в Парламенті.

На особливу увагу заслуговує право кожного громадянина ЄС, запроваджене відповідно до Маастрихтського договору, подавати петиції до Європарламенту. Петиція вивчається Комітетом з петиції Європарламенту.

1 березня 2007 р. розпочало свою роботу Агентство ЄС з основних прав, займається питаннями дотримання прав людини в ЄС та державах-членах.

Європарламент на час його повноважень після кожних виборів призначає Європейського омбудсмена, він отримує скарги від будь-якого громадянина співтовариства, будь-якої фізичної чи юридичної особи.

Європейський інспектор із захисту даних є незалежним наглядовим органом, чия головна мета полягає в тому, щоб забезпечити, європейські установи та органи поважати право на недоторканність приватного життя та захисту даних.

В основі системи норм і механізмів захисту прав і свобод людини в ЄС лежать різні документи. До них можна віднести: 1961 р. - Європейська

соціальна хартія; 1977 р. - Спільна декларація Європарламенту, Комісії та Ради; 1986 р. - Єдиний Європейський Акт; 1989 р. - Рекомендаційні документи: Декларація основних прав і свобод 1989 р., Хартія про основні соціальні права робітників 1989 р.; Маастрихтський договір (фіксує прихильність до пошани прав людини; закріплює інститут громадянства); Амстердамський договір (передбачає відповідальність держави-члена за порушення прав і свобод) - Європейська Рада може покарати державу-члена; Ніццький договір; Лісабонський договір (ст. 6 - Основні права, як вони гарантовані Європейською конвенцією про захист прав людини та основних свобод і як вони впливають із конституційних традицій, є загальними для держав-членів, і складають загальні принципи права Союзу).

Серед документів, ухвалених Радою Європи, найбільше значення має Європейська конвенція про захисту прав людини та основних свобод 1950 р. Вона встановлює стандарти поведінки держав-учасниць у сфері захисту прав і основних свобод людини.

7 грудня 2000 р. керівниками трьох політичних інститутів Союзу - Європейського парламенту, Ради Союзу та Європейської Комісії - була підписана і урочисто проголошена Хартія Європейського Союзу про права людини. У Хартії основою класифікації обрані не вид або сфера застосування права, а цінності, на яких вони базуються та які вони захищають, - людська гідність, свобода, рівність, солідарність.

Так, Європейський Союз пройшов тривалий шлях до становлення своєї власної системи механізмів впливу на інституційному рівні для належного функціонування та дотримання прав людини, а також документів, які б імплементували всі рішення у правовому полі.

Крім того у сучасних умовах політичної, економічної та військової напруги на континенті, дотримання та продуктивна дія механізмів з дотримання прав людини є не просто викликом на сьогоднішній день, а справою честі для всього ЄС. Нелегальні мігранти також внесли свій внесок у переосмислення соціальної політики всіх країн-членів ЄС. Саме відповідальність за долю людей, завжди виділяла розвинуті демократичні суспільства від прото-демократій. Це є тест який країни-члени ЄС повинні скласти, бо від цього може залежати вся подальша доля Союзу.

Список використаних джерел

1. Право Європейського Союзу : підручник / за ред. В. І. Муравйова. - К. : Юрінком Інтер, 2011. - 704 с.
2. Електронний ресурс: http://studies.rn.ua/pravo_es-shporu/2459-hartya-yevropeyskogo-soyuzu-pro-osnovn-prava-2000-r.html
3. Електронний ресурс: http://studies.in.ua/pravo_es-shporu/2486-garantyi-prav-svobod-lyudini-gromadyanina-v-yevropeyskomu-soyuz.html